

Asociacija „Margionių kaimo bendruomenė“, kodas 302440834, Margionių kaimas,

Marcinkonių seniūnija, Kabelių paštas, Varėnos rajonas

p. Rūtai Baškytei, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos Direktorei

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, A.Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius

Kopija:

- p. Eimučiui Gudelevičiui, Dzūkijos nacionalinio parko Direktoriui, Miškininkų g. 61, Marcinkonys, LT-65303 Varėnos r.

DĖL KABELIŲ ŽVYRO IR SMĖLIO TELKINIO

Margionių kaimas

2010 m. lapkričio 14 d.

UAB „Baltijos karjerai“ užsakymu UAB „Ekokonsultacijos“ parengė planuojamos ūkinės veiklos (PŪV) – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio naudojimo – poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaitą. Čia nurodoma, kad 60 ha plote esančiame keli šimtai metrų nuo Margionių kaimo ir keli metrai nuo Dzūkijos nacionalinio parko ribos, per ateinančius 100 metų bus kasmet iškasama apie 100 tūkstančių m³ smėlio ir žvyro. Teigiama, kad 3-4 sunkvežimiai į valandą, ištisis metus veš smėlį ir žvyrą – link Druskininkų miesto ir pro Dzūkijos nacionalinį parką.

Margionių, Darželių ir Musteikos kaimų gyventojai kategoriškai nepritaria UAB „Baltijos karjerai“ PŪV – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijai. Mes manome, kad, be visos eilės kitų neigiamų pasekmių, ši PŪV sugriautų Margionių, Darželių, Musteikos ir Kabelių kaimų apylinkėse nusistovėjusį gamtos ir žmogaus balansą ir neigiamai paveiktų Dzūkijos NP steigimo tikslų įgyvendinimą. Dzūkijos nacionalinio parko paskirtis, nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273 „Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo“, be kita ko, yra „išsaugoti unikalų Dainavos krašto santakinio upyno hidrografinį tinklą ir Nemuno - Merkio - Ūlos - Grūdės - Skroblaus slėnius - būdingus augalų ir gyvūnų migracijos kelius, didelės mokslinės vertės Skroblaus vidurupio, Musteikos bei Povilnio upelių aplinkos gamtinius kompleksus ... Dzūkijai būdingas miškų biocenozes, retų rūšių augalus ir gyvūnus, kitas gamtos vertybes ir paminklus; ... etnokultūrinės girinių bei panemunių dzūkų kaimų (Musteikos, Zervynų, Žiogelių, Dubininko, Margionių, Kašėtų, Lynežerio ir kt.) vertybes,... Dainavos upyno gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus ir jų įvairovę.“

Iš esmės, pagrindiniai PAV proceso ir dokumento susijusio su planuojama UAB „Baltijos karjerai“ PŪV – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijos – trūkumai esantys Jūsų kompetencijoje yra šie:

- Galimas PŪV poveikis biologinei įvairovei įvertintas nekompetentingai ir paviršutiniškai;
- Poveikis įgyvendinant greta esančių saugomų teritorijų tikslus nėra įvertintas;
- Poveikis gamtiniam karkasui, įskaitant ir poveikį Dzūkijos NP buferinei zonai, nėra išanalizuotas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis turistų srautams nėra įvertintas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis kultūros paveldo Margionių ir Kapiniškių kaimuose puoselėjimui nėra įvertintas.

PAV 5.5. skyriuje pateikiama tik minimali informacija apie galimą PŪV poveikį biologinei įvairovei (43 psl.) Vieninteliai biologiniai objektai minimi šiame skyriuje yra tik 2 augalų rūšys: pušys ir beržai. Mūsų nuomone, ataskaitos rengėjai neatsižvelgė į 2005 m. gruodžio 23 d. Aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-636 „Dėl poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatų patvirtinimo“ priedą (toliau – Įsakymas), kuriame pateikta rekomenduojama PAV ataskaitos struktūra ir apimtis.

Išanalizavę dokumentą, mes nerandame kuo remiantis teigiama, kad „PŪV teritorija yra vietomis apaugusi pušų jaunuolynu, krūmais ar žolėmis, kurie nėra vertingi ir įdomūs biologiniu požiūriu, todėl nėra tikslinga atlikti ribotos apimties botaninius ir zoologinius tyrimus“. Toks reikšmingas teiginys turėtų būti argumentuotai pagrįstas. Kadangi nerandame informacijos, kad rengiant PAV ataskaitą buvo daryti botaniniai tyrimai kurių metu būtų buvusi vertinta augalija, manome, kad toks teiginys nėra pagrįstas. Mūsų nuomone, tokias išvadas pateikti PAV ataskaitoje yra neprofesionalu.

Manome, kad būtina, jog augalijos ir buveinių tyrimus atliktų profesionalūs botanikai. Tikėtina, kad teritorijoje gali būti Europinės svarbos buveinių (2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės ar 4030 Viržynai), Europinės svarbos ir (ar) į Lietuvos Raudonąją knygą įrašytų augalų augimvietės (pvz. plikažiedis linlapis, smiltyninis gvazdikas ir kt.).

Visiškai nėra informacijos ir apie vietovės grybiją, nors aukščiau minėtame Įsakyme rašoma: „*informacija apie vietovės grybiją. Grybų rūšys. Vertingiausios ir renkamiausios grybų rūšys, jų ištekliai.*“

Visiškai nepateikiama duomenų apie vietovės gyvūniją, nors Įsakyme aiškiai nurodoma, kokią informaciją reikėtų pateikti: „*į Raudonąją knygą įrašytų rūšių radvietės. Paukščių, žinduolių, žuvų, varliagyvių, roplių, bestuburių rūšys. Medžiojamieji gyvūnai, vertingos žuvų rūšys, jų ištekliai. Migracijos keliai. Gyvūnų susitelkimo, veisimosi, maitinimosi, poilsio žiemojimo vietos.*“

Labai tikėtina, kad vietovėje gali gyventi retos ir saugomos bestuburių (vabzdžių, pvz. didysis auksinukas, kopinis skėriukas, aštuoniataškis auksavabalis, pūzrinis skydvabalis ir kt.), roplių (pvz. lygiažvynis žaltys), paukščių (dirvoniniai kalviukai, lėliai) rūšys, todėl buvo būtina atlikti šių taksonominių grupių tyrimus.

Mūsų nuomone, giluminis kasimas gali paveikti Skroblaus upelio (vieno iš vertingiausių Dzūkijos NP vandens baseinų; prof. Kavaliauskas yra teigęs, kad Skroblus yra unikaliausias upelis Lietuvoje) hidrologinį režimą bei visą su šiuo upeliu susijusią ekosistemą. Iš pateiktos PAV ataskaitos matome, kad šis vertinimas nėra atliktas.

PAV ataskaitoje trūksta informacijos apie greta PŪV vietos esančias „Natura 2000“ ir kitas saugomas teritorijas, jų steigimo tikslus ir aptinkamas vertybes. Iš pateikto dokumento

nematome ar buvo atliekamas planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo vertinimas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnį. Dzūkijos NP yra „Natura 2000“ teritorija, todėl pagal šį straipsnį būtina atlikti specialų vertinimą kaip planuojama veikla paveiks „Natura 2000“ teritoriją. Taip pat Dzūkijos NP nuostatuose nurodyta, kad „9. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla nacionaliniame parke negali prieštarauti nacionalinio parko tikslams ir uždaviniams, daryti tradicinio jo kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.“

Ataskaitoje rašoma tik apie Dainavos girią, kaip apie buveinių apsaugai svarbią teritoriją, tačiau visai neužsimenama, kad Dainavos giria yra ir paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST; saugomi teterviniai, kurtiniai, lututės, lėliai, žalvarniai, ligutės, tulžiai). Pradėjus eksploatuoti Kabelių žvyro ir smėlio telkinį, gali būti sunaikintos lėlių, ligučių perimvietės, kitų paukščių rūšių maitinimosi vietos.

Nepaminėti netoliese esantis Čepkelių rezervatas ir jo vertybės, Dzūkijos NP steigimo tikslai ir saugomos vertybės, Karaviškių miško paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST); Grybaulios PAST.

Skyriuje „5.6. Planuojamos ūkinės veiklos galimas poveikis kraštovaizdžiui“ neaptartas galimas PŪV poveikis gamtiniam karkasui, nors tai rekomenduojama įsakyme. Manome, kad tai turėtų būti išnagrinėta PAV ataskaitoje, taip pat, kaip ir poveikis Dzūkijos NP buferinei zonai, kurios tikslas, kaip Jums puikiai žinoma, yra „apsaugoti nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos ūkinės taršos, o kraštovaizdį - nuo neigiamo vizualinio poveikio reguliuojant apsaugos zonos naudojimą, ribojant statybos aukštingumą bei intensyvumą“ (Dzūkijos NP nuostatų 9 punktą).

Šiuo metu viena iš didžiausių Margionių kaimo ir apylinkių vertybių yra visapusiškas ir nusistovėjęs balansas tarp žmogaus veiklos ir gamtos. Šio balanso sudedamoji dalis taip pat yra ir santykinė tyła bei pašalinių / pramoninių garsų nebuvimas. Pradėjus eksploatuoti žvyro karjerą, mūsų nuomone, ši žmogaus ir gamtos harmonija bus pažeista. Triukšmo tarša ne tik kad pažeis šį bendrą ekosistemos balansą, bet ir tiesiogiai neigiamai paveiks Margionių kaimo gyventojų gyvenimo kokybę.

Vienas iš DNP steigimo tikslų yra: „6.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsiavimą tam skirtose zonose bei vietose, numatytose nacionalinio parko planavimo schemeje;“, o taip pat „6.8. puoselėti Dzūkijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.“ Mūsų nuomone, sunkiasvorio transporto srautų per DNP teritoriją padidėjimas pakenks šių tikslų įgyvendinimui. Šiame dokumente PŪV poveikis Dzūkijos NP tikslams plėtoti rekreacinę veiklą nėra įvertintas. PAV ataskaitoje rašoma (41 psl.), kad vidutiniškai susidarys 26 transporto reisai per dieną, tai kas 15-20 min. važiuojantis sunkiasvoris transportas tikrai menkins Dzūkijos NP, kaip rekreacinės traukos centro, įvaizdį ir pablogins eismo saugumą.

Šiuo metu Margionių kaime yra dvi kaimo turizmo sodybos ir, mūsų žiniomis, artimiausiu metu bus įkurtos dar dvi. Kaimo turizmo verslui išvystyti padarytos didelės investicijos. Žvyro karjero eksploatacija 1-2 km atstumu nuo šių kaimo turizmo sodybų, mūsų nuomone, padarys reikšmingą neigiamą poveikį vietiniam turizmo verslui; bus žymai sumažintas potencialas toliau plėtoti kaimo turizmo verslą Margionių kaime ir apylinkėse. PŪV poveikis vietinei su turizmu susijusiai verslo aplinkai nėra įvertintas.

Taip pat dokumente nėra įvertintas PŪV poveikis kultūros paveldo puoselėjimui Margionių kaime bei jo gyventojų tradiciniam gyvenimo būdai.

Šiuo raštu mes:

- Kviečiame Saugomų teritorijų tarnybą arba jai pavaldaus Dzūkijos nacionalinio parko direkciją kreiptis į Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentą prie Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos su prašymu būti įtrauktai į šį PAV procesą kaip vertinimo subjektas.
- Prašome atstovauti ir apginti platesnius visuomenės interesus gerbiant fundamentalius Dzūkijos nacionalinio parko tikslus apibrėžtus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273 – t.y. išsaugoti unikalų Skroblaus hidrografinį baseiną bei etnokultūrinės girinių bei panemunių dzūkų kaimų, tokių kaip Musteika ir Margionys, vertybes ir neleisti, kad dėl siaurų vienos įmonės interesų būtų niokojamas šis mūsų tautos nematerialusis turtas.

Detalesnę informaciją apie šią PŪV bei mūsų bendruomenių veiksmus galite rasti interneto svetainėje:

<http://karjeras.margionys.lt>

Nekantriai laukiame Jūsų atsakymo ir tikimės supratingumo bei palaikymo.

Pagarbiai,

Margionių kaimo bendruomenės vardu

Lina Vosylienė

Darželių kaimo bendruomenės vardu

Inga Grigienė

Musteikos kaimo vardu

Vytautas Averka

Priedas: PŪV schema.